

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัด ต่อความคาดหวังในชีวิตของหญิงบริการทางเพศ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ประเภทสองตัวประกอบแบบวัดซ้ำหนึ่งตัวประกอบ (Two –Factor Experiment with Repeated Measures on One Factor) เพื่อศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัด ต่อความคาดหวังในชีวิตของหญิงบริการทางเพศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นหญิงบริการทางเพศที่ทำงานอยู่ในสถานบริการทางเพศ ในเมืองพัทยา อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี คัดเลือก โดยการสุ่มตัวอย่าง และทำแบบสอบถามความคาดหวังในชีวิต แล้วนำคะแนนมาเรียงลำดับ เลือกผู้ที่มีคะแนน ความคาดหวังในชีวิตในลำดับท้ายสุดขึ้นไป จำนวน 16 คน แล้วสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย แบบสอบถามความคาดหวังในชีวิต และโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัด การเก็บข้อมูล ดำเนินการตั้งแต่เริ่มวัดผลในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล เป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 11 สัปดาห์ จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม (Repeated Measures Analysis of Variance: One between–Subjects Variable and One within–Subjects Variable) โดยผู้วิจัยมีสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง
2. หญิงบริการทางเพศที่ได้รับการทดลอง โดยใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาตามแบบทฤษฎีสตรีบำบัด มีความคาดหวังในชีวิต ในระยะหลังการทดลองสูงกว่าหญิงบริการทางเพศกลุ่มควบคุม
3. หญิงบริการทางเพศที่ได้รับการทดลอง โดยใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาตามแบบทฤษฎีสตรีบำบัดมีความคาดหวังในชีวิต ในระยะติดตามผลสูงกว่าหญิงบริการทางเพศกลุ่มควบคุม
4. หญิงบริการทางเพศที่ได้รับการทดลอง โดยใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาตามแบบทฤษฎีสตรีบำบัด มีความคาดหวังในชีวิต ในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง
5. หญิงบริการทางเพศที่ได้รับการทดลอง โดยใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาตามแบบทฤษฎีสตรีบำบัด มีความคาดหวังในชีวิต ในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนทดลอง

6. หญิงบริการทางเพศที่ได้รับการทดลอง โดยใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาตามแบบทฤษฎีสตรีบำบัด มีความคาดหวังในชีวิต ในระยะติดตามผลไม่แตกต่างกับระยะหลังการทดลอง

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เสนอตามสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. หญิงบริการทางเพศที่ได้รับคำปรึกษาตามแบบทฤษฎีสตรีบำบัด มีความคาดหวังในชีวิต ภายหลังการทดลองสูงกว่าหญิงบริการทางเพศที่ไม่ได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. หญิงบริการทางเพศที่ได้รับการปรึกษาตามแบบทฤษฎีสตรีบำบัด มีความคาดหวังในชีวิต ในระยะติดตามผลสูงกว่าหญิงบริการทางเพศที่ไม่ได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. หญิงบริการทางเพศที่ได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัด มีความคาดหวังในชีวิต ภายหลังการทดลองสูงกว่า ระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. หญิงบริการทางเพศที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัด มีความคาดหวังในชีวิตในระยะติดตามผลสูงกว่า ก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. หญิงบริการทางเพศที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัด มีความคาดหวังในชีวิต ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 5 และภาพที่ 5 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 อธิบายได้ดังนี้คือ

จากภาพที่ 5 จะเห็นได้ว่า ในระยะก่อนการทดลอง ทั้งกลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัด กลุ่มที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัดมีคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังในชีวิตไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อเวลาผ่านไป คือ ในระยะหลังการทดลองพบว่ากลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัด มีคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังในชีวิตสูงกว่า กลุ่มที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัด อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 และในระยะ ติดตามผล ก็พบว่า กลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตาม ทฤษฎีสตรีบำบัด มีคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังในชีวิตสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกันลักษณะเช่นนี้ถือว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลอง กับระยะเวลาของการทดลอง กล่าวคือ ผลจากการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัด ได้ช่วยให้กลุ่มเป้าหมายได้เกิด การเรียนรู้ สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติ นำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ ในชีวิตประจำวันเกิดเป็น พฤติกรรมความคาดหวังในชีวิต ทำให้กลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัด มีความคาดหวังในชีวิตสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับ การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัด ทั้ง ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล

ดังนั้นจึงสรุป ได้ว่าการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัด ช่วยให้กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังในชีวิตสูงขึ้น ทั้งในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลใน ขณะที่กลุ่มควบคุม กลับมีคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังในชีวิต ทุกช่วงเวลาไม่แตกต่างกัน

2. จากผลการวิจัยพบว่าหญิงบริการทางเพศที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตาม ทฤษฎีสตรีบำบัด มีความคาดหวังในชีวิตสูงกว่ากลุ่ม ที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตาม ทฤษฎีสตรีบำบัด ทั้งในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 2 และ 3 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มที่ไม่ได้รับ การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎี สตรีบำบัด เป็นการให้คำปรึกษาแบบปกติ ในหน่วยงานสาธารณสุข ที่มีหญิงบริการทางเพศ ไปรับบริการตรวจรักษา จะเน้นที่การให้บริการในเรื่องการแนะนำการใช้ยา และการปฏิบัติตัว ของโรคที่เป็นอยู่ ตลอดจนการมาตรวจตามนัด การให้คำปรึกษาก่อน และหลังการตรวจเลือด เพื่อหาเชื้อ เอช ไอ วี (HIV) เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา และทักษะของผู้ให้คำปรึกษา ทำให้หญิงบริการทางเพศเหล่านั้น ไม่กล้าที่จะเปิดเผยถึงปัญหาแท้จริงที่คับข้องใจอยู่ภายใน ซึ่งแตกต่างหญิงบริการทางเพศที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัด จะเกิด การเรียนรู้และตระหนักถึงบทบาททางเพศของสตรีอย่างแท้จริง รวมไปถึงแสดงเจตคติ ในมุมมอง ของบทบาททางเพศที่เพศหญิงรู้สึกต่อเพศชาย และเน้นการสร้างศักยภาพของเพศหญิงมากขึ้น เกิดการตระหนักในคุณค่าของความเป็นหญิงตลอดจนการได้รับการฝึกทักษะ การกล้ายืนยันท ามความคิดของตนเองได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งได้ร่วมกันพิจารณาองค์ประกอบทางสังคม และ สิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดปัญหา และเปลี่ยนแปลงความคิดจากการถูกตีตรา ทางสังคมดังจะเห็นได้ จากกิจกรรมการเปิดเผยตัวเองที่หลาย ๆ คนกล้าพูดถึงในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งบางคนวาดภาพไม่สวย แต่สื่อออกด้วยคำพูด น่าเสียดายและทำที่ที่บ่งบอกว่า เป็นสิ่งที่น่าอับอาย ที่กล้าเปิดเผยในเหตุการณ์ ที่ผ่านมหลังจากนั้น ทุกคนกล้ามีส่วนร่วมในการเปิดเผยตัวเองมากยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้ทราบถึง

ความคับข้องใจที่มีอยู่ภายในที่อยากจะระบายออกมาและความไว้วางใจสมาชิกในกลุ่มที่มีปัญหาที่คล้ายคลึงกัน และจากกิจกรรมการควิทัศน์เรื่อง เธอสร้างรักในใจฉัน ซึ่งเขาเห็นตัวแบบจากตัวละคร ได้เรียนรู้ถึงความอดทนและแข็งแกร่ง ถึงแม้ว่าต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ทำให้เกิดการรับรู้เชื่อมโยงถึงกระบวนการคิด โดยรู้จัก คิด วิเคราะห์ ลองและเลือกตัดสินใจได้เอง มีความคิดสร้างสรรค์ และประยุกต์ใช้ได้เอง อาจมีความเป็นไปได้ในสิ่งที่เขาต้องการ และปรารถนา หรืออยากจะเป็น จากกระบวนการดังกล่าว ทำให้หญิงบริการทางเพศ เหล่านี้ รู้คุณค่าแห่งตน มองโลกในแง่ดี เปิดใจกว้าง ที่จะรับรู้สิ่งแวดลอมภายนอก ตระหนักถึง ความรับผิดชอบของตนเองและผู้อื่น กล้ายืนยั่นในความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งการรู้คุณค่าแห่งตนดังกล่าว จะเป็นแรงผลักดัน ให้เกิดความคาดหวังในชีวิตที่สูงขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ สุพร เกิดสว่าง (2541, หน้า 2) ซึ่งได้ศึกษารูปแบบการส่งเสริม ความรู้สึกในคุณค่าแห่งตน ของหญิงบริการทางเพศ ให้สนใจดูแลสุขภาพ และไม่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ ในจังหวัดนครปฐมพบว่าหญิงบริการทางเพศ มีความรู้สึกในคุณค่าแห่งตนเอง และมีความคาดหวังในอนาคตที่สูงขึ้น และจากการวิจัยของ สุภาเพ็ญ คชพลายุกต์ (2541, หน้า 107) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมบำบัดต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าแห่งตน ความคาดหวังในชีวิต และภาวะซึมเศร้าของเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ ผลการศึกษาพบว่า หลังการทดลอง เด็กในกลุ่มทดลอง มีความคาดหวังในชีวิตเพิ่มขึ้น

3. ผลการวิจัยพบว่า หญิงบริการทางเพศที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัด มีความคาดหวังในชีวิตในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลองซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 และ 5 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจาก หญิงบริการทางเพศที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัด มีความคาดหวังในชีวิตเพิ่มมากขึ้นในระยะหลังการทดลอง และติดตามผล แสดงว่าการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัด เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายส่วนใหญ่ของทฤษฎีนี้ คือ การให้อำนาจ (Empowerment) รวมทั้งให้ผู้รับคำปรึกษามีความรู้สึกที่ยอมรับตนเอง (Self Acceptance) ความมั่นใจในตนเอง (Self Confidence) ไวรล และ รีเนอร์ (Worell & Renner, 1992 cited in Corey, 2001, p. 358) ได้กล่าวว่า ผู้รับการบำบัดจะตอบสนองความต้องการของตน โดยใช้แนวทางใหม่ ให้ผู้รับการบำบัดสามารถตัดสินใจ และหาแนวทางแก้ปัญหา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงแนวทาง และเปลี่ยนสัมพันธภาพระหว่างบุคคล นั้นจะต้องเป็นสิ่งที่ยอมรับด้วยตนเอง เพื่อค้นหาความวิตกกังวล และการป้องกันตนเอง พัฒนาให้มีเอกลักษณ์แห่งตนเพื่อค้นหาคุณค่าแห่งตน ทำให้เห็นจุดมุ่งหมายในชีวิต เช่น จากขั้นตอนของกิจกรรมการเปิดเผยตนเอง (Self Disclosure) โดยให้หญิงบริการทางเพศวาดภาพ และสื่อออกมาเป็นคำพูดให้สมาชิกกลุ่มร่วมอภิปราย ซึ่งบางคนเล่าถึงอดีตที่ผ่านมาที่ไม่สมหวังในชีวิตการมีครอบครัว และคิดว่าตนเองไร้ค่า “เป็นผู้หญิงไม่เอาไหน ปลอຍให้ชีวิตอยู่

“ไปวัน ๆ” และในที่สุดก็ถูกเพื่อนชักชวนมาประกอบอาชีพเป็นหญิงบริการทางเพศ และหลังจากสมัครใจเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ โดยได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัดในแต่ละขั้นตอนของกิจกรรมแล้ว ทำให้เขามองว่าในชีวิตของเขา ยังมีค่ากับหลาย ๆ คนที่เขารัก เช่น ลูก พ่อและแม่ ซึ่งจากรายได้ที่ได้มาได้มา ทำให้เขาเหล่านี้มีความเป็นอยู่ที่ดี ทำให้พึงพอใจ และรู้สึกว่าคุณค่ามากขึ้น เกิดแรงบันดาลใจที่จะทำให้มีความคาดหวังในชีวิต ถึงแม้ว่าจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงความคิดที่สังคมตราเขาเหล่านี้ไว้ แต่เป็นทางเลือกหนึ่งที่เหมาะสมในตัวเขา ที่ทำได้ และในระยะติดตามผลพบว่า หญิงบริการทางเพศบางคน ไปเข้าร่วมกลุ่มกับศูนย์ธารชีวิต ที่ฝึกฝนให้หญิงเหล่านี้ มีความชำนาญในด้านอาชีพต่าง ๆ และสามารถนำไปประกอบอาชีพที่เลี้ยงตนได้อย่างสุจริตเมื่อพ้นจากอาชีพการเป็นหญิงบริการทางเพศ และเป็นอาชีพที่ยอมรับในสังคม เช่น วิชาคอมพิวเตอร์ การตัดเย็บเสื้อผ้า และอื่น ๆ นอกจากนี้ยังเกิดการเรียนรู้ถึงผลการกระทำที่เกิดจากพฤติกรรม ไปสู่ความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อการควบคุม พฤติกรรมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธินันท์ พรหมสุวรรณ (2542, หน้า 77) จากการศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของพนักงานสตรี ระดับหัวหน้ากับระดับการปฏิบัติการที่มีผลต่อความคาดหวัง ที่จะประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานพบว่า พนักงานสตรีระดับหัวหน้า กับระดับการปฏิบัติการให้ความสำคัญกับบทบาท และคุณลักษณะต่อระดับความคาดหวังที่จะประสบความสำเร็จแตกต่างกันในทุกระดับแต่การประเมินผลและผลตอบแทนไม่แตกต่างกัน

นอกจากนั้นกิจกรรมในโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัดยังช่วยให้หญิงบริการทางเพศ ได้รู้จักการแสดงออกอย่างเหมาะสม และชื่นชมศักยภาพของตนเอง และสมาชิกในกลุ่มรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองมีความสามารถและมีประโยชน์ต่อสังคม และหลังจากได้แสดงบทบาทสมมุติ ในทักษะการปฏิเสธแล้ว สมาชิกกลุ่มได้รวมอภิปรายกลุ่ม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ท่าที และคำพูดที่เหมาะสมต่อการปฏิเสธซึ่งทำให้สมาชิกทุกคน ได้ตระหนักรู้ว่าการแสดงออกอย่างเหมาะสม มีความจำเป็นและสำคัญ อย่างไรต่อสังคม และการดำเนินชีวิต ซึ่งผลของกิจกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ เทพ สงวนกิตติพันธ์ (2529, หน้า 15) ซึ่งกล่าวว่า การแสดงออกที่เหมาะสมเป็นการป้องกันสิทธิส่วนบุคคลของตนเอง และแสดงออกถึงความรู้สึก ความคิดเห็น และความต้องการต่าง ๆ อย่างตรงไป ตรงมา จริงใจ และเหมาะสมตามสถานการณ์โดยไม่ล่วงเกินสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น

4. ผลการวิจัยพบว่า หญิงบริการทางเพศที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัดมีความคาดหวังในชีวิต ในระยะเวลาหลังการทดลอง และระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 6 ทั้งนี้เนื่องจากทุกกิจกรรม ในแต่ละขั้นตอนของโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัด จะมีผลเชื่อมโยงเพื่อให้หญิงบริการทางเพศ ได้เรียนรู้จาก

ประสบการณ์ของแต่ละคน ที่ได้ร่วมอภิปรายในกลุ่ม ซึ่งเหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้นควรจะทำและ
แก้ไขปัญหาเช่นใด จึงจะดีที่สุด สะท้อน ให้เห็นถึงความสามารถ และประเมินตนเองได้ว่าตนเอง
เคยประสบมา และได้กระทำไปแล้ว รู้สึกภูมิใจ และเสียใจ หรือเลยโอกาสไปอย่างน่าเสียดายได้
แลกเปลี่ยนและรู้ข้อเด่น ข้อด้อย นำมาประยุกต์ใช้และจินตนาการในเรื่องอนาคตว่าปรารถนาให้ได้
ผลดีที่สุดดังจะเห็นได้ ขั้นตอนในกิจกรรม “ธงชัย” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้หญิงบริการทางเพศทุกคน
ได้พูดถึง ความคาดหวังในชีวิต ด้านครอบครัว ด้านประกอบอาชีพ ด้านความมุ่งมั่น และด้านสังคม
ว่ามีความคาดหวังอะไรบ้าง และจะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาค่าจะเกิดขึ้นได้อย่างไร โดยความ
คิดเห็นของหญิงบริการทางเพศ ในช่วงอภิปรายกลุ่มได้นำประสบการณ์จากเพื่อน ๆ ในกลุ่มมา
ประยุกต์ เป็นแนวทางในการเผชิญ และแก้ไขปัญหาค่าจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต สามารถตัดสินใจ
เลือกแนวทางให้เหมาะสม กับตัวเองและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตที่ปลอดภัย และ
มีความสุข ถึงแม้ว่าเวลาจะผ่านไป 3 สัปดาห์ แต่ความคาดหวังในชีวิตก็ยังคงอยู่เช่นเดิม ส่งผลให้
ให้ความคาดหวังในชีวิตในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยสามารถนำเป็นข้อมูลที่สามารถยืนยันได้นำไปขยายผลต่อและนำไป
ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ให้กับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบใน
การให้คำปรึกษา ในสถานบริการสาธารณสุขทุกแห่งที่มีกลุ่มหญิงบริการทางเพศที่ไปรับการตรวจ
รักษา
2. ผลการวิจัยคือ ความคาดหวังในชีวิตในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล
ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ความคงทนของโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรี
บำบัด สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เกิดแรงบันดาลใจให้มีความคาดหวังในชีวิต สามารถนำไป
บูรณาการกับลักษณะของงานปกติใน สถานบริการสาธารณสุขเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
3. ควรมีการสร้างแกนนำในการให้คำปรึกษาโดยให้หญิงบริการทางเพศที่ผ่านการให้
คำปรึกษาแบบกลุ่ม ตามทฤษฎีสตรีบำบัดเป็นผู้ให้คำปรึกษากับเพื่อนหญิงคนอื่น ๆ ที่ทำงานใน
สถานบริการทางเพศแห่งเดียวกัน และประเมินผลโดยเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการให้คำปรึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัด ในกลุ่มผู้หญิงอื่น ๆ เช่น ในกลุ่มนักโทษหญิงในชั้นทสตาน และเยาวชนหญิงที่กระทำผิด ในสถานพินิจและคุ้มครองเยาวชน ที่รอศาลตัดสินให้ทำโทษ ทั้งนี้เพื่อให้เรียนรู้ เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคตินำไปสู่การปฏิบัติ และก่อให้เกิดพฤติกรรมเสริมสร้างคุณค่าในตนเอง และมีความคาดหวังในชีวิตเพิ่มมากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัด ที่มีผลต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น คุณค่าแห่งตน การเสริมสร้างกำลังใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อให้เกิดผลงานการวิจัยที่กว้างขวางขึ้น
3. ควรมีการศึกษาปัจจัยภูมิหลัง ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปของหญิงบริการทางเพศว่ามีผลต่อค่าความคาดหวังในชีวิตมากน้อยเพียงใด เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาในการขยายงานให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัดออกไป
4. ควรมีการศึกษาการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัดส่งผลต่อการเลิกอาชีพหญิงบริการทางเพศ ได้มากน้อยเพียงใด
5. เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไม่ได้พหุกันสิทธิ์ของผู้เข้าร่วมการศึกษาวิจัย ดังนั้น ถ้าทำการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการพหุกันสิทธิ์ของผู้เข้าร่วมการศึกษาวิจัยเพื่อเป็นจริยธรรมแนวทางและข้อตกลงในการศึกษาวิจัยด้วย